

מפתח תשובות נכונות

שאלה	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
תשובה	(1)	(1)	(4)	(4)	(3)	(4)	(4)	(2)	(2)	(2)

שאלה	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
תשובה	(4)	(3)	(1)	(3)	(2)	(3)	(2)	(1)	(4)	(3)

שאלה	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
תשובה	(3)	(3)	(4)	(3)	(1)	(4)	(2)	(3)	(4)	(2)

הסברים

מילים וביטויים (שאלות 1-4)

1. למשמעויותיהן של שלוש מארבע המילים הבאות יש מכנה משותף בולט. מה המילה הנותרת?
פירוש המילים עורג, נכסף וכמה הוא: שאף; השתוקק. פירוש המילה נכלם הוא התבייש או נעלב.
תשובה (1).

2. למשמעויותיהן של שלוש מארבע המילים הבאות יש מכנה משותף בולט. מה המילה הנותרת?
פירוש המילים התנפנות, התנוודות, התבדרות הוא: התפזרות; התעופפות. פירוש המילה התגודדות הוא התקבצות; התקהלות.
תשובה (1).

3. איזו מן האפשרויות המוצעות משלימה את המשפט שלהלן בצורה הטובה ביותר?
לשוננו חדה ואין כמו ה**מקאמות** שהוא כותב.
תשובה (1): מגופות. פירוש המילה מגופה הוא פקק; מכסה.
תשובה (2): שנתות. שנתות הן חריצים המשמשים לסימון מרחקים קבועים (למשל בסרגל או במבחנה).
תשובה (3): גחמות. גחמה היא קפריזה; חשק פתאומי.
תשובה (4): מקאמות. מקאמה היא סוג של יצירה שהיתה נפוצה בשירה הערבית של ימי הביניים.
תשובה (4).

4. איזו מן האפשרויות המוצעות משלימה את המשפט שלהלן בצורה הטובה ביותר?
ביתו של המלומד הקשיש שימש **אבן שואבת** לכל צמאי הדעת בעירו.
תשובה (1): אבן נגף = מכשול; תקלה.
תשובה (2): אבן בוחן = קריטריון.
תשובה (3): אבן יסוד = העיקר; הנקודה החשובה ביותר.
תשובה (4): אבן שואבת = מוקד משיכה.
תשובה (4).

אנלוגיות (שאלות 5-10)

5. השאלה: הכוונה: תועה -

היחס: הכוונה היא פעולה המיועדת למנוע ממישהו לתעות.
א' היא פעולה המיועדת למנוע ממישהו להיות ב'

תשובה (1): קמילה: נבול. האם קמילה היא פעולה המיועדת למנוע ממישהו להיות נבול? לא. קמילה ונבילה הן מילים נרדפות.

תשובה (2): השקיה: רווי. האם השקיה היא פעולה המיועדת למנוע ממישהו להיות רווי? לא. רווי הוא מי שקיבל השקיה.

תשובה (3): טיפוח: מוזנח. האם טיפוח היא פעולה המיועדת למנוע ממישהו להיות מוזנח? כן.

תשובה (4): חימום: מורתח. האם חימום היא פעולה המיועדת למנוע ממישהו להיות מורתח? לא.

תשובה (3).

6. השאלה: היקוות: שלולית -

היחס: היקוות היא פעולה של האספות משהו (מים) שכתוצאה מכך נוצרת שלולית.
א' היא פעולה שכתוצאה ממנה נוצר ב'

תשובה (1): התייבשות: שמש. האם התייבשות היא פעולה של האספות משהו שכתוצאה מכך נוצרת שמש? לא.

תשובה (2): התמקמות: מקום. האם התמקמות היא פעולה של האספות משהו שכתוצאה מכך נוצר מקום? לא.

תשובה (3): התחפרות: עפר. האם התחפרות היא פעולה של האספות משהו שכתוצאה מכך נוצר עפר? לא.

תשובה (4): התקהלות: קהל. האם התקהלות היא פעולה של האספות משהו (אנשים) שכתוצאה מכך נוצר קהל? כן. קהל הוא התקהלות של אנשים.

תשובה (4).

7. השאלה: זניח: התחשב! -

היחס: התחשב! היא מילת ציווי המעידה על כך שמשהו הוא לא זניח.
א' היא מילת ציווי המעידה על כך שמשהו הוא לא ב'

תשובה (1): מביש: התבייש!. האם התבייש! היא מילה המעידה על כך שמשהו הוא לא מביש? לא.

תשובה (2): שלו: הירגע!. האם הירגע! היא מילה המעידה על כך שמהו הוא לא שלו? לא. המילה הירגע! מעידה על כך שהאדם עצמו לא שלו, ולא משהו אחר.

תשובה (3): חייב: שלם!. האם שלם! היא מילה המעידה על כך שמשהו לא חייב? לא.

תשובה (4): מתאים: החלף!. האם החלף! היא מילה המעידה על כך שמהו לא מתאים? כן.

תשובה (4).

8. השאלה: **ירושלים** : ירושלימה -

היחס : פירוש המילה **ירושלימה** הוא : אל **ירושלים**.
פירוש המילה **ב' הוא** : אל **א'**

- תשובה (1) : אתה : כמוך. האם פירוש המילה **כמוך** הוא : אל **אתה**? לא. כמוך = כמו אתה.
תשובה (2) : אני : אליי. האם פירוש המילה **אליי** הוא : אל **אני**? כן.
תשובה (3) : אנחנו : שלנו. האם פירוש המילה **שלונו** הוא : אל **אנחנו**? לא. שלנו = של אנחנו.
תשובה (4) : אתם : בשבילכם. האם פירוש המילה **בשבילכם** הוא : אל **אתם**? לא. בשבילכם = בשביל אתם.
תשובה (2).

9. השאלה: **חכה** : **מכמורת** - מכמורת היא רשת דייגים

היחס : **מכמורת** ו**חכה** משמשות לאותה מטרה, אבל **מכמורת** משמשת לכמויות גדולות יותר.
א' ו-ב' משמשים לאותה מטרה אבל ב' משמשת לכמות גדולה יותר

- תשובה (1) : שטיח : רצפה. האם **שטיח** ו**רצפה** משמשים לאותה מטרה? לא.
תשובה (2) : קטנוע : אוטובוס. האם **קטנוע** ו**אוטובוס** משמשים לאותה מטרה? כן. שניהם משמשים להסעה ממקום למקום, אבל אוטובוס משמש לכמויות גדולות יותר.
תשובה (3) : אנייה : צי. האם **אנייה** ו**צי** משמשים לאותה מטרה? לא. צי = קבוצה של אניות.
תשובה (4) : מנעול : בריח. האם **מנעול** ו**בריח** משמשים לאותה מטרה? לא. מנעול ובריח הן מילים נרדפות.
תשובה (2).

10. השאלה: **מבשר** : **בשורה** -

היחס : מי **שמבשר** הוא מי שמביא את **הבשורה**.
א' הוא מי שמביא את ב'

- תשובה (1) : אופה : קמח. האם **אופה** הוא מי שמביא את **הקמח**? לא. **אופה** משתמש **בקמח** בעבודתו.
תשובה (2) : מלצר : מנה. האם **מלצר** הוא מי שמביא את **המנה**? כן.
תשובה (3) : סועד : סעודה. האם **סועד** הוא מי שמביא את **הסעודה**? לא. **סועד** הוא מי שאוכל את **הסעודה**.
תשובה (4) : טבח : מתכון. האם **טבח** הוא מי שמביא את **המתכון**? לא. טבח יכול לתת מתכון, אך זה איננו תפקידו המרכזי.
תשובה (2).

החלפת אותיות (שאלות 11-14)

11. (1) אתה סובל **מדלקת** חריפה ועליך להתאשפז ללא דיחוי.
 (2) רק בנס לא היו נפגעים בנפש **בדלקה** שפרצה במפעל.
 (3) השוטרים **דלקו** אחרי גרינברג שעה ארוכה, אך הוא הצליח לחמוק מהם.
 (4) הנעליים החדשות גרמו למירה כאבים עזים **ברגליה**.
 השלשה המתאימה היא ד.ל.ק.
תשובה (4).

12. (1) הוא מצליח/מספיק לעשות בשעות מעטות עבודה שנחוץ לי יום שלם כדי לעשותה.
(2) למרות הקשיים שצפו לו, דרכו **צלחה**.
(3) אין לי הרבה **סיפוק** בעבודה הזאת.
(4) כוחותינו **צלחו** את הנהר בסירות גומי.
השלשה המתאימה היא צ.ל.ח.
תשובה (3).

13. (1) נאלצנו **להמתין** לו דקות ארוכות עד אשר התפנה אלינו.
(2) שאול נשאר במיטתו עקב **צינון** שלקה בו.
(3) הייתי משוכנעת שהמצאה זו תהפוך אותי לעשירה, אך ידידי **ציננו** את התלהבותי.
(4) מעשהו של דן היה **לצנינים** בעיני חבריו.
השלשה המתאימה היא צ.נ.נ.
תשובה (1).

14. (1) ישיבת הוועד תתקיים בשעה **היעודה**.
(2) ראש הממשלה **המיועד** נשא נאום לאומה.
(3) תהליך הייעול של קו הייצור במפעל **מתנהל** בעצלתיים.
(4) האחראית על קליטת העובדים החדשים פירטה באזני משה את **יעדי/נהלי** החברה.
השלשה המתאימה היא י.ע.ד.
תשובה (3).

השלמת משפטים (שאלות 15-19)

15. דוד ויהודה שיתפו פעולה בפיתוחה של תורת האפולוגיה בשלביה הראשונים. עובדה זו לא מנעה _____ בנוגע להערכת תורה זו לאחר שפורסמה: יהודה _____ להאמין בתורת האפולוגיה, _____ ואף הרחיק לכת עד כדי _____ שהוא נמנה עם הוגיה.
נציב את התשובה הראשונה, ובאמצעות בדיקתה ננתח את המשפט:
תשובה (1): דוד ויהודה שיתפו פעולה בפיתוחה של תורת האפולוגיה בשלביה הראשונים. עובדה זו לא מנעה **מהם להיות חלוקים בדעותיהם** בנוגע להערכת תורה זו לאחר שפורסמה: יהודה **המשיך** להאמין בתורת האפולוגיה, **וגם דוד תמך בה** ואף הרחיק לכת עד כדי **הזכרה חוזרת ונשנית של העובדה** שהוא נמנה עם הוגיה.
המשפט בנוי משלושה חלקים. בחלק הראשון קיימת הצהרה על כך שדוד ויהודה שיתפו פעולה בפיתוחה של תורת האפולוגיה. בחלק השני נאמר האם עובדה זו השפיעה על דעותיהם לאחר שפורסמה התורה ובחלק השלישי (אחרי הנקודותיים) מצוי פירוט של החלק השני.
על פי התשובה הראשונה, שיתוף הפעולה הראשוני ביניהם לא מנע מהם להיות חלוקים בדעותיהם, אולם בחלק השלישי נאמר שגם יהודה וגם דוד האמינו ותמכו בתורת האפולוגיה, כלומר, הם לא היו חלוקים בדעותיהם. זו אינה התשובה הנכונה.
תשובה (2): דוד ויהודה שיתפו פעולה בפיתוחה של תורת האפולוגיה בשלביה הראשונים. עובדה זו לא מנעה **את חילוקי הדעות שנוצרו ביניהם** בנוגע להערכת תורה זו לאחר שפורסמה: יהודה **המשיך** להאמין בתורת האפולוגיה, **ואילו דוד התנגד לה** ואף הרחיק לכת עד כדי **הבעת חרטה על** שהוא נמנה עם הוגיה.
על פי תשובה זו, שיתוף הפעולה הראשוני ביניהם לא מנע את חילוקי הדעות שנוצרו ביניהם בהמשך. ואכן בחלק השלישי נאמר כי יהודה המשיך להאמין בתורת האפולוגיה, ואילו דוד התנגד לה ואף הביע חרטה על כך שהגה אותה. כלומר, הם אכן חלוקים בדעותיהם. זו התשובה הנכונה.
תשובה (2).

16.

_____ חשבתי שאיגואנה זו _____ חן בעיניך, לא הייתי ממהר לקנות לך אותה, _____ שהתברר שלא הצלחתי לקלוע לטעמך, _____ מצטער שלא קניתי לך משהו אחר, שהרי כל רצוני היה לשמח אותך.

נציב את התשובה הראשונה, ובאמצעות בדיקתה ננתח את המשפט:

תשובה (1): לולא חשבתי שאיגואנה זו תמצא חן בעיניך, לא הייתי ממהר לקנות לך אותה, ואף שהתברר שלא הצלחתי לקלוע לטעמך, אני מצטער שלא קניתי לך משהו אחר, שהרי כל רצוני היה לשמח אותך.

המשפט מורכב מכמה חלקים. משמעות המילה לולא היא: אם לא. בחלק הראשון נאמר שאם לא הייתי חושב שהאיגואנה תמצא חן בעיניך, לא הייתי קונה לך אותה או במילים אחרות קניתי לך את האיגואנה מכיוון שחשבתי שהיא תמצא חן בעיניך. החלק הזה הגיוני, אולם בחלק השני מתברר כי האיגואנה לא היתה לטעמך וכי אני מצטער שלא קניתי לך משהו אחר. בין שני החלקים הללו קיימת התאמה, אבל מילת הקישור "ואף" מעידה על ניגוד ולכן לא מתאימה. כדאי לשים לב כי אם נחליף את מילת הניגוד במילת קישור אחרת, המעידה על התאמה, אז המשפט כולו יהפוך להגיוני (זו בדיוק תשובה (3)). זו אינה התשובה הנכונה.

תשובה (2): אילו חשבתי שאיגואנה זו תמצא חן בעיניך, לא הייתי ממהר לקנות לך אותה, ואף שהתברר שלא הצלחתי לקלוע לטעמך, אני מצטער שלא קניתי לך משהו אחר, שהרי כל רצוני היה לשמח אותך.

בחלק הראשון נאמר שאם חשבתי שתאהב את האיגואנה, לא הייתי קונה לך אותה. חלק זה לא הגיוני לאור סופו של המשפט המכריז על רצון לשמח, משום שאנו מצפים שאם חשבתי שתאהב את האיגואנה, כן אקנה לך אותה. זו אינה התשובה הנכונה.

תשובה (3): לולא חשבתי שאיגואנה זו תמצא חן בעיניך, לא הייתי ממהר לקנות לך אותה, אך מאחר שהתברר שלא הצלחתי לקלוע לטעמך, אני מצטער שלא קניתי לך משהו אחר, שהרי כל רצוני היה לשמח אותך.

מכיוון שמשמעות המילה לולא היא: אם לא, הרי שבחלק הראשון נאמר שאם לא הייתי חושב שהאיגואנה תמצא חן בעיניך, לא הייתי קונה לך אותה או במילים אחרות קניתי לך את האיגואנה מכיוון שחשבתי שהיא תמצא חן בעיניך. החלק הזה הגיוני. בהמשך מתברר כי מאחר שהאיגואנה לא היתה לטעמך, אני מצטער שלא קניתי לך משהו אחר. בין שני החלקים הללו קיימת התאמה, ומילת הקישור "מאחר" ש"אכן מעידה על התאמה זו. זו התשובה הנכונה.

תשובה (3).

17.

אף ש _____ נחשבת _____, היא _____, ולכן איני סבור ש _____.

נציב את התשובה הראשונה, ובאמצעות בדיקתה ננתח את המשפט:

תשובה (1): אף שצניעות נחשבת תכונה חיובית, היא איננה מתאימה לעולמנו התחרותי, ולכן איני סבור שאפשר להצליח בלעדיה.

המשפט מורכב משלושה חלקים. בין שני החלקים הראשונים קיים ניגוד ("אף ש"), ובין החלק השני לחלק השלישי ישנה התאמה ("ולכן").

על פי התשובה הראשונה, צניעות נחשבת לתכונה חיובית ובכל זאת היא איננה מתאימה לעולמנו. אכן ישנו קשר של ניגוד בין שני החלקים. בסוף המשפט נאמר כי איני סבור שאפשר להצליח בלעדיה, כלומר אני חושב שאי אפשר להצליח בלעדי הצניעות. חלק זה סותר את החלק שלפניו שבו נאמר כי התכונה איננה מתאימה לעולמנו התחרותי ומכאן שמילת הקישור "ולכן" אינה מתאימה למשפט. זו אינה התשובה הנכונה.

תשובה (2): אף שתחרותיות נחשבת תכונה שלילית, היא מחזקת את השאיפה להישגים, ולכן איני סבור שאפשר להצליח בלעדיה.

בחלק הראשון נאמר כי תחרותיות נחשבת לתכונה שלילית. בחלק השני נאמר שהיא דווקא חיובית (מחזקת את השאיפה להישגים). שני החלקים הללו סותרים זה את זה ולכן מילת הניגוד "אף ש" מתאימה. בחלק האחרון נאמר כי איני סבור שאפשר להצליח בלעדיה, כלומר, אי אפשר להצליח בלעדי תכונה. חלק זה גם הוא מייחס לתכונה פן חיובי, ומילת הקישור "לכן" מתאימה. זו התשובה הנכונה.

תשובה (2).

18. אמנם _____ מעיתונאי שכותב ספר על אמונות בכת הטוילית שיכתוב עבודה מקיפה בנושא מורכב זה, אך _____ של קמעות וסגולותיהם, והצגתם באופן _____, כפי שעשה העיתונאי אנטון בספרו האחרון, הם עבודה _____ אפילו לגבי מי שאינו מומחה בתחום זה.

נציב את התשובה הראשונה, ובאמצעות בדיקתה ננתח את המשפט:

תשובה (1): אמנם **אין זה הוגן לדרוש** מעיתונאי שכותב ספר על אמונות בכת הטוילית שיכתוב עבודה מקיפה בנושא מורכב זה, אך **עריכת רשימה מקרית** של קמעות וסגולותיהם, והצגתם באופן **לא ביקורתי ומשולל הקשר**, כפי שעשה העיתונאי אנטון בספרו האחרון, הם עבודה **שטחית מדי** אפילו לגבי מי שאינו מומחה בתחום זה.

במשפט שלפנינו יש ניגוד בין שני החלקים המובע באמצעות מילת הקישור "אמנם" בתחילת המשפט ומילת הקישור "אך" לפני חלקו השני. מחלקו הראשון של המשפט ניתן להבין כי אמנם אין מצפים מעיתונאי, שאינו מומחה בתחום, לכתוב עבודה מקיפה בנושא אמונות בכת הטוילית. אולם על פי החלק השני, העיתונאי כתב עבודה שהיא שטחית מדי ולא ראויה אפילו לגבי מי שאינו מומחה בתחום. מכיוון ששני החלקים מנוגדים זה לזה, זו התשובה הנכונה.

תשובה (1).

19. _____ שבחפירות תל-שמר לא נחשפו _____ חפצי אמנות, פרופסור ברוש טוען כי אין _____ הישגי משלחת החפירות. טענה זו מעוררת פליאה בקרב עמיתיו של ברוש, הזוכרים כי בעבר הצהיר לא אחת כי חשיפת ממצאים אמנותיים היא _____ של החפירות הארכאולוגיות.

נציב את התשובה הראשונה, ובאמצעות בדיקתה ננתח את המשפט:

תשובה (1): **מכיוון** שבחפירות תל-שמר לא נחשפו **אלא** חפצי אמנות, פרופסור ברוש טוען כי אין **הצדקה לחשיבות הרבה המיוחסת** להישגי משלחת החפירות. טענה זו מעוררת פליאה בקרב עמיתיו של ברוש, הזוכרים כי בעבר הצהיר לא אחת כי חשיפת ממצאים אמנותיים היא **יעד שולי בלבד** של החפירות הארכאולוגיות.

המשפט מורכב משני חלקים עיקריים: חלק המתאר את מהות החפצים שנחשפו ומידת חשיבותם בעיני הפרופסור וחלק שני שבו נזכרת הצהרתו של הפרופסור בעבר. הקשר בין שני החלקים הוא קשר של ניגוד: "טענה זו מעוררת פליאה. בחלק הראשון (עד הנקודה) נאמר כי לא נחשפו אלא חפצי אמנות, כלומר, נחשפו אך ורק חפצי אמנות, ולכן אין הצדקה לחשיבות המיוחסת להישגי משלחת החפירות. בתמצית, אנו מבינים כי אין חשיבות רבה למציאת חפצי אמנות בלבד. בסוף המשפט נאמר כי ברוש טען שחשיפת חפצי אמנות היא יעד שולי בלבד. שני החלקים מתאימים זה לזה ולכן אנו לא מצפים שהדבר יעורר פליאה. זו אינה התשובה הנכונה.

תשובה (2): **אף על פי** שבחפירות תל-שמר לא נחשפו **כלל** חפצי אמנות, פרופסור ברוש טוען כי אין **הצדקה לחשיבות הרבה המיוחסת** להישגי משלחת החפירות. טענה זו מעוררת פליאה בקרב עמיתיו של ברוש, הזוכרים כי בעבר הצהיר לא אחת כי חשיפת ממצאים אמנותיים היא **יעדן העיקרי** של החפירות הארכאולוגיות.

על פי תשובה זו, בחלק הראשון (עד הנקודה) נאמר כי לא נחשפו בחפירות חפצי אמנות, ואף על פי כן אין הצדקה לחשיבות הרבה המיוחסת להישגי משלחת החפירות. בתמצית, אנו מבינים כי בדרך כלל יש חשיבות רבה למציאת חפצי אמנות. בחלק השני נאמר כי ברוש טען שחשיפת חפצי אמנות היא יעדה העיקרי של החפירה, כלומר, היא בעלת חשיבות. שני החלקים מתאימים זה לזה ולכן אנו לא מצפים שהדבר יעורר פליאה. זו אינה התשובה הנכונה.

תשובה (3): **מכיוון** שבחפירות תל-שמר לא נחשפו **כלל** חפצי אמנות, פרופסור ברוש טוען כי אין **הצדקה לחשיבות הרבה המיוחסת** להישגי משלחת החפירות. טענה זו מעוררת פליאה בקרב עמיתיו של ברוש, הזוכרים כי בעבר הצהיר לא אחת כי חשיפת ממצאים אמנותיים היא **יעדן העיקרי** של החפירות הארכאולוגיות.

על פי תשובה זו, בחלק הראשון (עד הנקודה) נאמר כי לא נחשפו בחפירות חפצי אמנות, ולכן אין הצדקה לחשיבות הרבה המיוחסת להישגי משלחת החפירות. בתמצית, אנו מבינים כי בדרך כלל מציאת חפצי אמנות היא בעלת חשיבות רבה. בסוף המשפט נאמר כי ברוש טען בעבר שחשיפת חפצי אמנות היא יעדה העיקרי של החפירה, כלומר, היא בעלת חשיבות. שני החלקים מתאימים זה לזה ולכן אנו לא מצפים שהדבר יעורר פליאה. זו אינה התשובה הנכונה.

תשובה (4): אף על פי שבחפירות תל-שמר לא נחשפו כלל חפצי אמנות, פרופסור ברוש טוען כי אין סיבה להמעיט מחשיבותם של הישגי משלחת החפירות. טענה זו מעוררת פליאה בקרב עמיתיו של ברוש, הזוכרים כי בעבר הצהיר לא אחת כי חשיפת ממצאים אמנותיים היא יעדן העיקרי של החפירות הארכאולוגיות.

על פי תשובה זו, בחלק הראשון (עד הנקודה) נאמר כי לא נחשפו בחפירות חפצי אמנות, ואף על פי כן אין סיבה להמעיט מחשיבותם של הישגי משלחת החפירות, כלומר ההישגים הם בעלי חשיבות. בתמצית, אנו מבינים כי למרות שלא נמצאו חפצי אמנות ישנם דברים אחרים שגורמים לחפירה להיות בעלת חשיבות. בחלק השני של המשפט נאמר כי ברוש טען שחשיפת חפצי אמנות היא יעדה העיקרי של החפירה, כלומר, היא בעלת חשיבות רבה. שני החלקים סותרים זה את זה ולכן אנו מצפים שהדבר יעורר פליאה. זו התשובה הנכונה.

תשובה (4).

הגיון (שאלות 20-24)

20. השאלה: הגדרה: 'טיעון מתמקד' הוא טיעון המורכב משתי טענות ומסקנה הנובעת בהכרח מצירוף של שתי הטענות, אך אינה נובעת מכל טענה בנפרד.

איזו מהמסקנות הבאות תשלים את הטענות שלהלן לכלל 'טיעון מתמקד'?

טענה א': בכל פעם שהשמים קודרים, הצפרדעים שמחות.

טענה ב': ברוב ימות החורף, השמים קודרים.

מסקנה: _____.

פיתרון: נשלב את שתי הטענות ונראה מהי המסקנה הנובעת מהצירוף שלהן: על פי טענה ב' ברוב ימות החורף השמים קודרים, ועל פי טענה א' אם השמים קודרים, הרי שבהכרח הצפרדעים שמחות. מכאן אנו מסיקים שברוב ימות החורף הצפרדעים שמחות. מסקנה זו משלבת את הנתונים שבטענה א' ובטענה ב' ולכן היא לא נובעת מאף אחת מהטענות בנפרד. זו המסקנה שאנו מחפשים.

תשובה (3).

21. השאלה: לפניך משפט שאפשר להבינו בכמה דרכים:

אחיו הצעיר של יובל נהג לומר בהזדמנויות רבות לניר שהוא צריך לבקר אותו.

בהיעדר מידע נוסף, איזו מהטענות הבאות אינה יכולה להשתמע מהמשפט הזה?

פיתרון: נפרק את המשפט לחלקים ונתבונן בכל חלק בנפרד:

1. "אחיו הצעיר של יובל נהג לומר בהזדמנויות רבות לניר" - ישנה רק אפשרות אחת להבין את החלק הזה: מי ש"אמר" הוא אחיו של יובל (ולא יובל).

2. "שהוא צריך לבקר אותו" - לחלק זה ישנן כמה משמעויות אפשריות:

א. האח צריך לבקר את ניר.

ב. ניר צריך לבקר את האח.

ג. ניר צריך לבקר את יובל.

ד. יובל צריך לבקר את ניר.

ה. האח צריך לבקר את יובל.

ו. יובל צריך לבקר את אחיו.

מכל מקום, לא ניתן להבין מהמשפט כי יובל אמר דבר מה.

תשובה (3).

22. השאלה: ארבע קוביות, שתיים מהן כחולות ושתיים מהן אדומות, מונחות זו על יד זו בשורה (ראו סרטוט). הוספת איזה מהנתונים הבאים תאפשר לקבוע בוודאות את צבעה של כל אחת מארבע הקוביות?

פיתרון: בשאלות מסוג זה יש לנסות להשתמש בכל אחת מהתשובות ולראות האם ניתן לקבוע את הסידור בוודאות.

תשובה (1): בשני קצוות השורה קוביות בעלות צבע זהה. תשובה זו לא מאפשרת לקבוע את הסידור בוודאות מכיוון שאנו לא יודעים האם הקוביות הנמצאות בקצוות הן הקוביות האדומות או הקוביות הכחולות. ישנם שני סידורים אפשריים:

כחול-אדום-אדום-כחול או אדום-כחול-כחול-אדום

תשובה (2): שום קובייה אינה סמוכה לקובייה בעלת צבע זהה לשלה. במילים אחרות, על פי כלל זה הקוביות מסודרות לסירוגין. גם הנתון הזה לא מאפשר לקבוע את הסידור הוודאי, ישנן שתי אפשרויות:

כחול-אדום-כחול-אדום או אדום-כחול-אדום-כחול

תשובה (3): כל אחת מארבע הקוביות סמוכה לקובייה אדומה אחת בדיוק. נתון זה מאפשר סידור אחד ויחיד של הקוביות: כחול-אדום-אדום-כחול. זו התשובה הנכונה.

תשובה (4): בשני קצוות השורה קוביות בעלות צבע שונה. לפי נתון זה ישנן שתי אפשרויות לסידור:

אדום-כחול-אדום-כחול או אדום-כחול-אדום-כחול

או כחול-כחול-אדום-אדום

הערה: קל יותר לפסול את תשובה (4) מאשר להוכיח את נכונותה של תשובה (3). לכן כדאי לדלג על בדיקת תשובה (3), ולסמן אותה לאחר שפסלנו את שלושת התשובות האחרות.

תשובה (3).

23. השאלה: בשיחה שלהלן שניים דוברים אמת ואחד משקר.

אלמוג: "אני הגבוה בשלושתנו."

שחף: "אני גבוה מאלמוג."

גל: "אני גבוה משחף."

מהשיחה נובע **בהכרח** ש-

פיתרון: מכיוון שאלמוג טוען שהוא הגבוה מכולם ושחף טוען כי הוא גבוה מאלמוג, הרי שאחד מהם בהכרח משקר שהרי לא יתכן כי שניהם דוברים אמת. מכיוון שעל פי נתוני השאלה יש רק שקרן אחד, הרי שבהכרח גל דובר אמת, ומכאן שגל בהכרח גבוה משחף.

תשובה (4).

24. השאלה: ידוע כי:

- כל החנויות ששמן כתוב על שלט מרובע הן חנויות שמוכרות בעלי חיים.
- שמן של כל החנויות שמוכרות בגדים כתוב על שלט משולש.
- רק חנויות בעלות שלטים מפלסטיק מוכרות דברים כחולים.

שלט החנות שתמר קנתה בה תוכי כחול **אינו** יכול להיות -

פיתרון: ידוע כי תמר קנתה תוכי כחול. נשאל את עצמנו מה אנחנו יודעים לגבי חנויות שמוכרות בעלי חיים או דברים כחולים?

מהנתון השלישי אנו יודעים לגבי חנויות שמוכרות דברים כחולים, כי רק חנויות שיש להם שלט מפלסטיק מוכרות דברים כחולים. לא יתכן שישנה חנות המוכרת דברים כחולים ואין לה שלט מפלסטיק, ולכן לא יתכן שתמר קנתה תוכי כחול בחנות עם שלט זכוכית.

תשובה (3).

הבנת הנקרא (שאלות 25-30)

- 25. השאלה:** משמן של שתי התאוריות אפשר להבין שהסוגיה החשובה ביותר שהן חלוקות בה היא - **פיתרון:** על פי הפסקה הראשונה, שמותיהן של התאוריות הם: "אבולוציה רב-אזורית" ו-"המוצא האפריקני". משמות אלה ניתן להבין שהן חלוקות בעניין מקום מוצאו של ההומו ספיאנס. **תשובה (1).**
-
- 26. השאלה:** מדוע החוקרים המוזכרים בפסקה השנייה בדקו דווקא את המיטוכונדריה? **פיתרון:** החוקרים המוזכרים בפסקה השנייה רצו לחזק את גישת המוצא האפריקני. הם גילו כי לכל בני האדם יש כיום קטע דנ"א זהה ורצו להוכיח כי מקורו באם קדומה משותפת אשר חיה באפריקה (שורות 8-10) ובכך לחזק את הטענה כי ההומו ספיאנס התפתח באפריקה בלבד. החוקרים בחרו לחקור את המיטוכונדריה מפני שיש לה תכונה שמאפשרת להם להעריך באיזו תקופה חיה האם המשותפת: הדנ"א של המיטוכונדריה עבור ללא שינוי מאם לבת ואינו מושפע מהמטען הגנטי של האב, לכן הסיבה היחידה להבדלים בדנ"א של אם לדנ"א של צאצאיה היא מוטציות. בעזרת כמות המוטציות ניתן להעריך באיזו תקופה חיה האם המשותפת וכך ניתן לדעת באיזה אזור חיו בני האדם הקדומים ביותר (שורות 11-14). **תשובה (4).**
-
- 27. השאלה:** מהנאמר בפסקה השנייה עולה, כי אם השונות הגנטית בין תושבי זוזולנד גבוהה מהשונות הגנטית בין תושבי בובוסטן - **פיתרון:** בסוף הפסקה השנייה נאמר: "מניתוח ההבדלים בדנ"א של המיטוכונדריה בקרב בני אדם החיים באזורים שונים בעולם התברר שהשונות הגבוהה ביותר קיימת בקרב תושבי אפריקה, מה שמעיד כי באפריקה חיו בני אדם זמן רב לפני שהחלו לחיות בני אדם במקומות אחרים בעולם...". מדברים אלה ניתן להסיק כי ככל שההבדלים בדנ"א גדולים יותר בקרב אוכלוסיה מסויימת, כך האוכלוסיה קיימת זמן רב יותר. לכן, אם השונות הגנטית בקרב תושבי זוזולנד גבוהה יותר מהשונות הגנטית בקרב תושבי בובוסטן, הרי שזוזולנד מאוכלסת זמן רב יותר מבובוסטן. **תשובה (2).**
-
- 28. השאלה:** על פי המתנגדים לתאוריית המוצא האפריקני, חווה - **פיתרון:** חווה הוא הכינוי לאם קדומה משותפת של בני האדם. על פי הפסקה השלישית, המתנגדים לתאוריית המוצא האפריקני מסכימים כי היתה אם משותפת שכזו, אך גורסים כי אם זו לא הייתה בת למין ההומו ספיאנס, כי אם בת למין שקדם לו (שורות 22-23). **תשובה (3).**
-
- 29. השאלה:** מהמשפט החותם את הקטע עולה כי המחבר - **פיתרון:** המשפט שחותם את הקטע הוא: "לפיכך נראה שעברו של המין האנושי יישאר לוט בערפל לא פחות מעתידו". מכיוון שפירוש הביטוי "יישאר לוט בערפל" הוא יישאר לא ברור, הרי שהמחבר אומר כי לדעתו נראה שלעולם לא נצליח להכריע איזו משתי הגישות נכונה, ולכן הוא אינו מצדד באף אחת מהן. **תשובה (4).**
-
- 30. השאלה:** איזה מהטעונונים הבאים אינו מועלה בקטע בתור ביקורת על הניתוח שמציגים תומכי המוצא האפריקני בפסקה השנייה? נבדוק כל אחת מהתשובות ונראה האם היא מוזכרת בקטע. **תשובה (1):** ייתכן שתדירות המוטציות אינה קבועה. טענה זו מוזכרת בקטע, שורות 18-20: "... אי אפשר לפסול את האפשרות שמוטציות אשר התחוללו בדנ"א של המיטוכונדריה **שינו גס את קצב** התרחשותן של המוטציות שבאו אחריהן." **תשובה (2):** ייתכן שיש סיבה נוספת להבדלים גנטיים, שאינה מוטציות. טענה זו אינה מוזכרת בקטע. זו התשובה הנכונה. **תשובה (3):** ייתכן שהסיבה לשונות הגבוהה שבמטען הגנטי של תושבי אפריקה היא גודל האוכלוסיה שחיתה שם בעבר. טענה זו מוזכרת בקטע בשורות 23-24: "התאוריה גורסת כי את השונות

אוקטובר 2011 - הסברים לפרק 2 בחשיבה מילולית

הגבוהה אפשר גם להסביר בכך שייתכן כי בעבר הייתה האוכלוסיה באפריקה גדולה בהרבה מהאוכלוסייה באזורים אחרים בעולם."

תשובה (4): ייתכן שהאם הקדומה לא הייתה הומו ספיאנס. טענה זו מוזכרת בקטע, שורות 22-23: "אמנם גם תאוריה זו גורסת שלמין האנושי הייתה אם קדומה, אלא שאם זו לא הייתה הומו ספיאנס, כי אם בת למין שקדם לו."

תשובה (2).
